

SØF-rapport nr. 04/10

Videregående opplæring og arbeidsmarkedstilknytning for unge voksne innvandrere

Torberg Falch

Ole Henning Nyhus

SØF-prosjekt nr. 7400:

”Videregående opplæring og arbeidsmarkedstilknytning for unge voksne innvandrere”

Prosjektet er finansiert av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

SENTER FOR ØKONOMISK FORSKNING AS

TRONDHEIM, JULI 2010

© Dette eksemplar er fremstilt etter avtale med KOPINOR, Stenergate 1, 0050 Oslo. Ytterligere eksemplarfremstilling uten avtale og i strid med åndsverkloven er straffbart og kan medføre erstatningsansvar.

ISBN 978-82-8150-074-7
ISSN 1504-5226

Elektronisk versjon

Forord

Denne rapporten fokuserer på situasjonen for unge voksne med innvandrerbakgrunn og er skrevet på oppdrag fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Rapporten er en oppfølging av Falch og Nyhus (2009) som er en del av prosjektet ”Personer som slutter i videregående opplæring – hva skjer videre?” Vi takker ansatte i IMDi og Kunnskapsdepartementet for nyttige kommentarer og innspill. Ingen andre enn forfatterne hefter for de vurderinger og konklusjoner som gjøres i rapporten.

Trondheim, juli 2010

Torberg Falch (prosjektleder) og Ole Henning Nyhus

Innholdsfortegnelse

1. Innledning og sammendrag	1
1.1. Innledning.....	1
1.2. Sammendrag.....	1
2. Datamaterialet	5
3. Videregående opplæring.....	8
3.1. Relativt detaljert om fullføring og frafall	8
3.2. Nærmere om situasjonen fem år etter avsluttet grunnskole	10
3.3. Utviklingen mellom kohortene.....	13
3.4. Oppsummering	15
4. Arbeidsmarkedstilknytning og bruk av stønadsordninger	16
4.1. Arbeidssøkerstatus	17
4.2. Bruk av trygde- og stønadsordninger	19
4.3. Sannsynlighet for å ha vært i fengsel	24
4.4. Sannsynligheten for å være sysselsatt	26
4.5. Oppsummering	29
Referanser.....	30
Appendiks. Tallmateriale for figurene	31

1. Innledning og sammendrag

1.1. Innledning

I Norge er fullført 3- eller 4-årig videregående opplæring som oftest en betingelse for opptak til høyere utdanning, fagbrev og sertifisering i mange yrker. Personer som faller ut av utdanningssystemet før fullført videregående opplæring vil dermed ha betydelig dårligere forutsetninger for videre utdannings- og arbeidslivskarriere. Mindre frafall i videregående opplæring kan være viktig for å bedre arbeidsmarkedstilknytningen. Det kan redusere inntektsforskjellene i samfunnet og redusere omfanget på bruk av offentlige trygde- og stønadsordninger (OECD, 2008). Redusert frafall synes derfor å ha et stort potensial til å bidra til økt velferd.

Denne rapporten fokuserer på om betydningen av fullført videregående opplæring avhenger av innvandrerbakgrunn. Vi skiller mellom norskfødte med innvandrerforeldre og innvandrere. For innvandrere kan det være viktig i hvilken alder man kom til Norge. I første del av rapporten presenteres progresjonen gjennom videregående opplæring for ulike grupper. Den andre delen av rapporten følger Falch og Nyhus (2009) og relaterer fullføring til sannsynligheten for en rekke ulike utfall i alderen 20-29 år, inkludert bruk av ulike trygde- og stønadsordninger, sysselsetting og fengselsopphold. Rapporten presenterer kun enkle sammenligninger som ikke kan tolkes som årsakssammenhenger.

1.2. Sammendrag

Denne rapporten gir en detaljert beskrivelse av hvordan arbeidsmarkedstilknytningen til unge voksne med innvandrerbakgrunn avhenger av om videregående opplæring er fullført eller ikke. Rapportens fokus på innvandrerbakgrunn er et supplement til prosjektet "Personer som slutter i videregående opplæring – hva skjer videre?" (Falch og Nyhus, 2009, Falch mfl., 2010).

Vi deler unge voksne i 5 grupper. Det er (i) norskfødt med minst en forelder født i Norge, (ii) norskfødt med innvandrerforeldre, (iii) innvandrere som kom til Norge før skolealder (0-6 år), (iv) innvandrere som kom til Norge i barneskolealder (7-12 år), og (v) innvandrere som kom til Norge i ungdomsskolealder (13-15 år). Den første gruppen fungerer som referansegruppe.

Registerdata (FD-trygd) benyttes til å identifisere utfall som sysselsetting og bruk av offentlige trygde- og stønadsordninger for unge voksne. Vi definerer kohorter etter året individene avsluttet grunnskolen, og inkluderer kohortene som avsluttet grunnskolen i 1994, 1997, 2000 og 2002. Det gjøres et skille basert på fullført videregående opplæring eller ikke. Vi benytter oppnådd studie- eller yrkeskompetanse (vitnemål, fagbrev eller svennebrev) innen 5 år etter avsluttet grunnskole som definisjon på fullføring.

Videregående opplæring

Det er størst andel som fullfører videregående opplæring i referansegruppen. Dess kortere familien og individene har bodd i Norge, dess lavere er andelen som fullfører videregående opplæring. For norskfødte med innvandrerforeldre i 2002-kohorten er det 62 % som har fullført, mens det for innvandrere som kom til Norge i ungdomsskolealder er det kun 36 % som har fullført. Hele 17 % i den siste gruppen er aldri registrert i videregående.

Andelen som ikke fullfører er større for gutter enn for jenter, og for gutter har det vært en økning i frafallet fra 1994- til 2002-kohorten. For alle gruppene med innvandrerbakgrunn er forskjellen i forhold til referansegruppen større for gutter enn for jenter. Norskfødte med innvandrerforeldre er den eneste gruppen der andelen som fullfører øker i perioden.

De som ikke har fullført videregående opplæring har videregående opplæring av ulik grad. Referansegruppen har i gjennomsnitt noe mer opplæring enn alle gruppene med innvandrerbakgrunn i form av at flere elever har startet på høyeste kurstrinn (VK 2 eller i lære).

Arbeidsmarkedstilknytning

Vi presenterer situasjonen for 7 utfallsvariable. Det er sannsynligheten for at et tilfeldig valgt individ i den relevante gruppen er (i) arbeidssøker, (ii) på attføring eller individstønad, (iii) uføretrygdet, (iv) mottaker av sosialhjelp, (v) innsatt i fengsel minst en gang innen 6 år etter avsluttet grunnskole, (vi) sysselsatt og (vii) sysselsatt i hel stilling.

For alle utfallsvariablene er det en betydelig differanse mellom individer som har fullført videregående opplæring og individer som ikke har fullført. Spesielt er det så godt som ingen med fullført videregående opplæring som er uføretrygdet eller mottar sosialhjelp. Sysselsettingsandelen er også markert høyere blant dem som har fullført. I forhold til

betydningen av fullført videregående opplæring er det små kjønnsforskjeller med unntak for sannsynlighetene for fengselsopphold og sysselsetting i hel stilling.

Innvandrerbakgrunn betyr lite for mange av utfallsvariablene. Det er imidlertid noen trekk som kan identifiseres. Norskfødte med innvandrerforeldre har en del gunstige utfall. For både kvinner og menn som ikke har fullført videregående opplæring er sannsynligheten for å være på attføring, individstønad eller mottaker av sosialhjelp lavere for denne gruppen enn for referansegruppen. For menn er i tillegg sannsynligheten for å være arbeidssøker minst for denne gruppen. På den annen side er uføretrygd mest utbredt blant norskfødte med innvandrerforeldre.

For innvandrere er utfallet ofte mindre gunstig jo senere de kom til Norge. Det gjelder for bruk av sosialhjelp, og for menn som ikke har fullført videregående opplæring gjelder det også for sannsynligheten for å være arbeidssøker.

Mens innvandrerbakgrunn betyr relativt lite for sannsynligheten for å være bruker av offentlige trygde- og stønadsordninger, ser det ut til å bety en del for sysselsetting. For menn er andelen sysselsatt i hel stilling størst for referansegruppen. Dette er uavhengig av om videregående opplæring er fullført eller ikke. Dette er en klar indikasjon på at arbeidsmarkedstilknytningen er sterkest for norskfødte med minst en forelder født i Norge. For sysselsetting totalt er differansene mindre. Det impliserer at deltidssysselsetting er mer vanlig for individer med innvandrerbakgrunn enn for referansegruppen. Også for kvinner er sysselsettingsandelen noe større for referansegruppen. For innvandrere uten fullført videregående opplæring faller sysselsettingsandelen i takt med hvor gamle de var ved første opphold i Norge for begge kjønn og for de fleste kohorter. Ved fullført videregående opplæring er det kun små forskjeller mellom gruppene med innvandrerbakgrunn.

For menn med innvandrerbakgrunn er det om lag 50 % mer sannsynlig å ha vært i fengsel enn for referansegruppen. Men siden referansegruppen er mye større enn innvandrergruppene, er det mange ganger flere norskfødte individer med minst en forelder født i Norge som har vært i fengsel i forhold til alle gruppene med innvandrerbakgrunn samlet. Hvilke grupper som har størst og minst andel med fengselsopphold varierer mellom kohortene.

Denne rapporten viser at fullføring av videregående opplæring er betydelig viktigere for arbeidsmarkedstilknytningen enn innvandrerbakgrunn. Imidlertid er sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring mindre for individer med innvandrerbakgrunn. Den viktigste årsaken til at arbeidsmarkedstilknytningen generelt er svakere for individer med innvandrerbakgrunn ser altså ut til å være at utdanningsnivået i gjennomsnitt er lavere. Spesielt er det få innvandrere som kommer til Norge i ungdomsskolealder som fullfører videregående opplæring. Disse resultatene må imidlertid tolkes som en statusrapport og ikke som årsaks-sammenhenger knyttet til fullføring, kjønn og innvandrerbakgrunn. Det kan være en rekke årsaker til at noen ikke fullfører som også har betydningen for arbeidsmarkedstilknytningen som vist av Falch mfl. (2010).

2. Datamaterialet

Vi benytter aidentifisert registerdata levert av Statistisk sentralbyrå. Utvalget består i utgangspunktet av alle som er født i perioden 1977-1987 og som avsluttet grunnskolen i 1993-2003. Vi definerer kohorter som året grunnskolen avsluttes. Det betyr for eksempel at 1994-kohorten i hovedsak består av individer født i 1978, men også noen som er eldre og yngre. Det impliserer også at individer som ikke er registrert med norsk grunnskole utelates fra analysene. Datamaterialet er nærmere beskrevet i Falch og Nyhus (2009). Denne rapporten presenterer tall for kohortene som avsluttet grunnskolen i 1994, 1997, 2000 og 2002.

Vi vil benytte oppnådd studie- eller yrkeskompetanse (vitnemål, fagbrev eller svennebrev) som definisjon på fullføring. I tillegg, for å kunne sammenligne unge og eldre kohorter, er det nødvendig med en tidsfrist på fullføring. Vi følger definisjonen som oftest benyttes av SSB og benytter 5 år som tidsfrist.

For å beskrive situasjonen til individer med ulik innvandrerbakgrunn gjøres en inndeling i 4 grupper. I tillegg inkluderer vi en majoritetsgruppe slik at totalt 5 grupper er inkludert i analysene. Det er (i) norskfødt med minst en forelder født i Norge, (ii) norskfødt med innvandrerforeldre, (iii) innvandrer som kom til Norge før skolealder (0-6 år), (iv) innvandrer som kom til Norge i barneskolealder (7-12 år), og (v) innvandrer som kom til Norge i ungdomsskolealder (13-15 år). Dette betyr at individer født i utlandet med minst en forelder født i Norge ikke inkluderes i analysene. Innvandrergruppene (ii)-(v) blir sammenlignet med gruppe (i); norskfødte med minst en forelder født i Norge. Denne vil bli benevnt referansegruppen.

Tabell 2.1 presenterer antall individer i hver gruppe. Referansegruppen er naturlig nok størst. Gruppen med innvandrere som kom til Norge i ungdomsskolealder er minst i alle kohortene. Det betyr at resultatene for denne gruppen kan være følsom for noen få enkeltindividers utfall. De tre andre gruppene med innvandrerbakgrunn er om lag like store. Individer benevnt "Andre" i tabellen er i all hovedsak født i utlandet med minst en norskfødt forelder.¹

¹ Av individer som ikke er klassifisert med innvandrerbakgrunn eller i referansegruppen "Norskfødt med minst en forelder født i Norge", så er det 55 % som er utenlandsfødt med to norske foreldre, 35 % som er utenlandsfødt med en norsk forelder, 8 % som er innvandrere ankommet Norge i en alder over 15 år, 1,5 % som er registrert som norskfødt men med første opphold i Norge på et senere tidspunkt, og 0,5 % som mangler klassifisering.

Tabell 2.1. Antall observasjoner, grupper og kohorter

Kohort	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrerforeldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne-skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms-skolealder	Andre	Totalt
1994	49 592	478	334	581	236	1 026	52 227
1997	48 269	678	476	911	298	1 153	51 785
2000	47 632	798	790	897	361	1 161	51 639
2002	49 965	1 010	1 029	917	645	1 574	55 140

Tabell 2.2 gir en mer detaljert beskrivelse av antall observasjoner i gruppene som vil bli benyttet i kapittel 4 til å beskrive situasjonen som unge voksne. Tabellen skiller mellom jenter og gutter og om videregående opplæring er fullført innen 5 år etter avsluttet grunnskole eller ikke. I enkelte celler er det relativt få observasjoner når man gir en såpass detaljert beskrivelse som vi skal gjøre. Det gjelder spesielt for 1994-kohorten der det er under 100 individer i 8 av 20 celler. Det gjelder blant annet alle 4 cellene for individer som kom til Norge i ungdoms-skolealder (både for jenter og gutter og både for fullført og ikke fullført videregående opplæring). En nødvendig konsekvens av at gruppene er små er at de statistiske utslagene blir usikre, og vi må forvente at de derfor varierer en del mellom kohortene.

Tabell 2.2. Antall observasjoner, jenter og gutter og fullføring av videregående opplæring

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge		Norskfødt med innvandrerforeldre		Innv. ankommet Norge før skolealder		Innv. ankommet Norge i barne-skolealder		Innv. ankommet Norge i ungdoms-skolealder	
	Fullført vgo	Ikke fullført vgo	Fullført vgo	Ikke fullført vgo	Fullført vgo	Ikke fullført vgo	Fullført vgo	Ikke fullført vgo	Fullført vgo	Ikke fullført vgo
Jenter										
1994	17821	6305	143	77	115	54	136	127	51	60
1997	17472	6247	211	116	155	73	271	173	65	79
2000	17146	6098	260	115	245	154	278	169	72	105
2002	17808	6382	357	139	329	167	255	177	131	164
Gutter										
1994	17140	8326	131	127	82	83	143	155	49	76
1997	16135	8415	173	178	130	118	205	262	48	106
2000	15766	8622	220	203	178	213	213	237	65	119
2002	16534	9241	282	232	252	281	199	286	116	234

Kapittel 3 nedenfor presenterer progresjonen gjennom videregående opplæring. Det er viktig for å gi en beskrivelse av gruppen som ikke fullfører. Vi benytter 2002-kohorten til å gi en

forholdsvis detaljert forløpsinformasjon for tilknytningen til videregående opplæring i hvert semester og for hver gruppe. Fullføringsgraden for de andre relevante kohortene vil også bli presentert.

For å identifisere mulige utfall for individene når de er i 20-årene, er informasjon om en rekke ulike tilstander hentet fra ForløpsDatabasen Trygd (FD-Trygd). FD-Trygd er en forløps-database som inneholder tidsperioder individer er under ulike trygde- og stønadsordninger, sysselsetting, m.m. Forløpsdata innebærer at tidspunkt for endring i utfall, for eksempel fra arbeidssøkende til sysselsatt, er registrert. Varigheten av en bestemt tilstand kan derfor beregnes eksakt i antall dager.² For de fleste tilstandsvariablene har informasjon til og med 2007 vært tilgjengelig for dette prosjektet.

I kapittel 4 vil vi presentere omfanget av ulike tilstander. Det vil bli presentert gjennomsnittstall for situasjonen i 2007 (2006 for sysselsetting), altså hvor stor del av året et tilfeldig valgt individ er i en bestemt tilstand. FD-trygd inkluderer også informasjon om mottak av sosialhjelp, som er registrert på månedsbasis. I tillegg benyttes fengselsstatistikk.

Analysene i denne rapporten tar altså utgangspunkt i individene når de avsluttet grunnskolen. De fleste av disse er senere registrert i utdanning, i sysselsetting, som mottakere av offentlige trygde- og stønadsordninger, osv. Men det er en del individer vi ikke har informasjon om etter avsluttet grunnskole. Det kan være flere årsaker til det, se Falch og Nyhus (2009), men en potensielt viktig årsak spesielt for tenåringsinnvandrere til Norge er at de flytter til utlandet igjen.³ Disse vil bli klassifisert som ikke fullført videregående opplæring slik at fullføringsandelene presentert nedenfor kan bli for lav i forhold til individer som fortsatt oppholder seg i Norge. På samme måte kan andelen på ulike offentlige trygde- og stønadsordninger og sysselsetting bli for lav.

² Se Akselsen mfl. (2007) for en generell beskrivelse av FD-Trygd og Falch og Nyhus (2009) for en mer detaljert beskrivelse av datagrunnlaget som ligger til grunn for våre analyser.

³ Vi har ikke opplysninger om flytting til utlandet. Men vi kan registrere hvem som har vært i videregående opplæring og hvem som er registrert i ulike tilstander i FD-trygd. For referansegruppen er det for alle kohortene 0,2 % som ikke er registrert verken i videregående opplæring eller i noen av de 7 tilstandene rapportert i kapittel 4. For innvandrergруппene er det en noe større andel som ikke er registrert etter avsluttet grunnskolen. For norskfødte med innvandrerforeldre gjelder det om lag 1,0 %, for innvandrere som kom til Norge i førskolealder eller barneskolealder gjelder det om lag 1,5 %, mens for tenåringsinnvandrere gjelder det om lag 5 % (varierer fra 4,3 % for 2002-kohorten til 5,5 % for 1994- og 2000-kohorten). For den siste gruppen antyder dette at andelen presentert i denne rapporten er undervurdert med drøyt 5 %. For eksempel rapporterer vi at 47,4 % av menn i 1994-kohorten i denne gruppen som ikke har fullført videregående opplæring er sysselsatt i hel stilling i 2006. Den reelle andelen er sannsynligvis om lag 50 %.

3. Videregående opplæring

I dette kapitlet beskrives karrieren i videregående opplæring for ulike grupper og kohorter. Først presenteres semestervis fullføring og frafall for kohorten som avsluttet grunnskolen i 2002. Vi definerer fullført som bestått VK2 eller oppnådd fag- eller svennebrev. Deretter studeres situasjonen etter fem år høsten 2007 for denne kohorten. Til slutt er det en samlet framstilling av fullføringsandeler for de ulike gruppene for alle kohortene 1994, 1997, 2000 og 2002. Tallmaterialet som ligger til grunn for figurene i dette kapitlet er rapportert i Appendix.

Tidligere studier har sett på sammenhengen mellom innvandrerbakgrunn og fullføring i videregående opplæring, blant annet Byrhagen mfl. (2006), Støren mfl. (2007), Markussen mfl. (2008), Lødding (2009), Bratsberg mfl. (2010) og Falch mfl. (2010). De finner alle at norskfødte med minst en forelder født i Norge i størst grad fullfører videregående opplæring. Ingen av disse har imidlertid sett på om alderen ved innvandring til Norge er av betydning. De følger heller ikke individenes løp gjennom videregående opplæring så detaljert som vi gjør her, og skiller heller ikke mellom så mange kohorter som vi gjør.

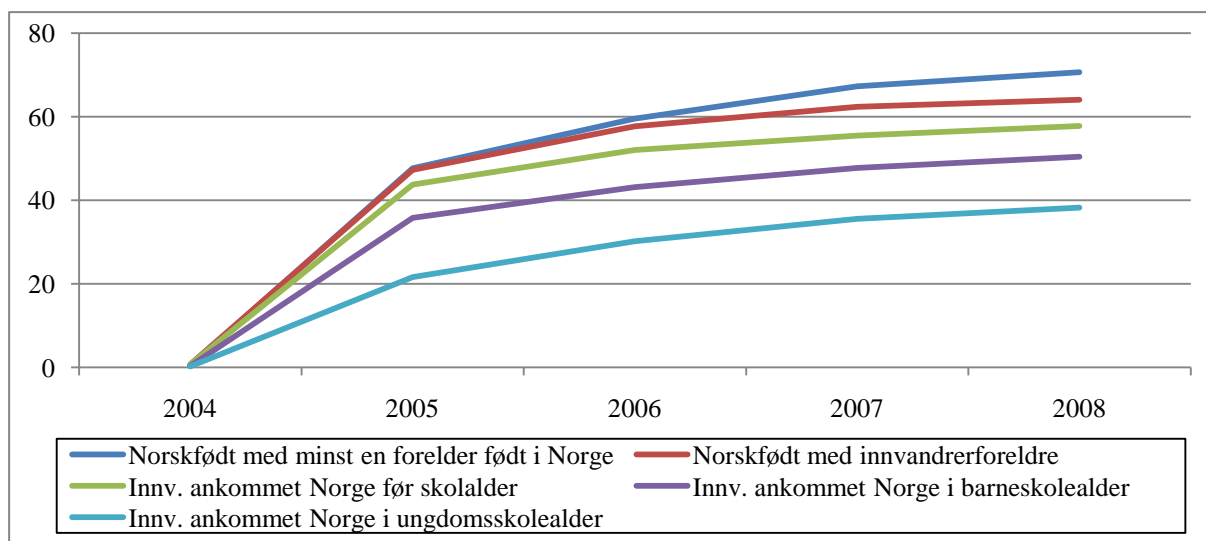
3.1. Relativt detaljert om fullføring og frafall

Figur 3.1 presenterer andelen som har fullført videregående opplæring i 2002-kohorten. I 2005, 3 år etter avsluttet grunnskole, er det 48 % av norskfødte med minst en forelder født i Norge som fullfører. Året etter er det 60 % av kohorten som har fullført. Disse inkluderer elever fra alle studieretninger. Det 5. året etter avsluttet grunnskole, i 2007, øker fullføringsandelen til 67 %, mens det er en relativt liten økning året deretter.

De ulike gruppene med innvandrerbakgrunn blir i figuren sammenlignet med norskfødte med minst en forelder født i Norge. Det er veldig tydelig at dess kortere familien og individene har bodd i Norge, dess lavere er andelen som fullfører videregående opplæring. Situasjonen etter 5 år, i 2007, er at 62,4 % av de norskfødte med innvandrerforeldre har fullført videregående opplæring, 4,9 prosentpoeng færre enn for referansegruppen. For innvandrere som kom til Norge før skolealder er fullføringsandelen ytterligere 6,9 prosentpoeng lavere. For

innvandrere som kom til Norge i barneskolealder er det 47,7 % som har fullført videregående innen 5 år etter fullført grunnskolen.

Innvandrere som kom til Norge i ungdomsskolealder synes å ha spesielt store problemer i videregående opplæring. Det er kun 22 % av disse som fullfører på 3 år, og etter 5 år er det fremdeles kun 36 % som har fullført. Vi kan ikke utelukke at det som framkommer som lav fullføringsgrad her delvis kan skyldes at en del av denne gruppen forlater Norge før de fyller 20 år.

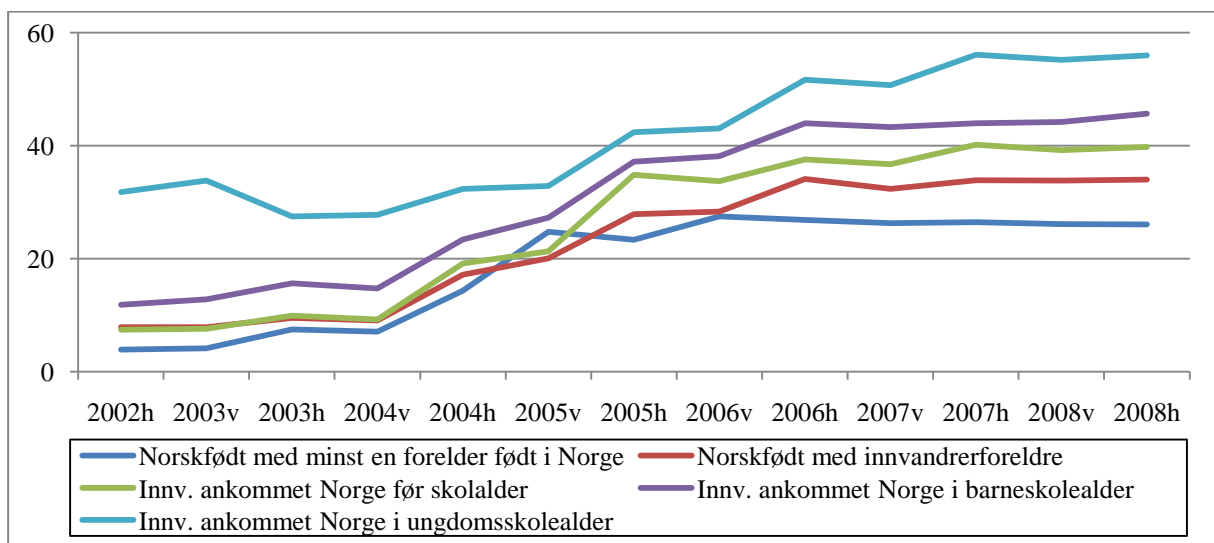

Figur 3.1. Fullføringsprosent ulike år og grupper, 2002-kohorten

Årsaken til at individer med innvandrerbakgrunn har lavere fullføringsgrad vil ikke bli analysert nærmere i denne rapporten. Byrhagen mfl. (2006), Bratsberg mfl. (2010) og Falch mfl. (2010) finner alle at innvandrerbakgrunn i seg selv ikke har negativ betydning for fullføring. Individer med innvandrerbakgrunn har i gjennomsnitt et lavere karakternivå fra grunnskolen og foreldre med forholdsvis lite utdanning, og dette er negativt for fullførings-sannsynligheten. Når det tas hensyn til slike faktorer finner for eksempel Falch mfl. (2010) at norskfødte med innvandrerforeldre har samme fullførings-sannsynlighet som referansegruppen, og at innvandrere i gjennomsnitt har 5 prosentpoeng høyere sannsynlighet for å fullføre videregående opplæring innen 5 år. Alle disse studiene behandler innvandrere som en gruppe og tar ikke hensyn til at de ankommer Norge ved ulik alder.

Figur 3.2 viser at over 30 % av gruppen som kom til Norge i ungdomsskolealder ikke starter direkte på videregående opplæring høsten 2002, rett etter avsluttet grunnskole. Figuren viser andelen som ikke er i videregående opplæring og som ikke har fullført videregående opplæring i hvert semester. Fra figur 3.1 og 3.2 ser man at i gruppen norskfødte med minst en forelder født i Norge er det etter 5 år, høsten 2007, 67,3 % som har fullført og 26,5 % som har falt fra (ikke fullført og heller ikke i videregående opplæring). Det betyr at 6,2 % fremdeles er i videregående opplæring.

I figur 3.2 er ulikhetene mellom gruppene i samsvar med figur 3.1. I gjennomsnitt er sannsynligheten for å falle ut av videregående opplæring tydelig relatert til når familien kom til Norge. Andelen er minst for referansegruppen. Gruppene norskfødte med innvandrerforeldre og innvandrere som kom til Norge før skolealder framstår som veldig lik fram til og med 3. studieår, men fra og med høsten 2006 er frafallet større for den siste gruppen.

Figur 3.2. Prosent som ikke er i videregående opplæring og som ikke har fullført, 2002-kohorten

3.2. Nærmere om situasjonen fem år etter avsluttet grunnskole

I løpet av de 5 første årene etter avsluttet grunnskole er individene 0-5 år i videregående opplæring, mange er innoen flere studieretninger, og ikke alle har nådd høyeste kurstrinn eller begynt i lære. Tabell 3.1 presenterer prosentvis fordeling på antall år i videregående opplæring. Vi ser først på de som har fullført videregående opplæring. Av norskfødte med minst en forelder født i Norge som fullfører er det 64,2 % som bruker 3 år, 29,1 % som bruker 4 år og 6,7 % som bruker 5 år. I gjennomsnitt bruker denne gruppen 3,41 år på å fullføre. For

de 3 neste gruppene i tabellen, norskfødte med innvandrereforeldre, innvandrere som kom til Norge før skolealder og innvandrere som kom til Norge i barneskolealder, er det en større andel som fullfører på 3 år. De bruker dermed i gjennomsnitt noe kortere tid på å fullføre. Dette skyldes sannsynligvis at disse i noe større grad velger studieforbereidende studieretninger.

Blant dem som ikke har fullført er det referansegruppen som er flest år i videregående opplæring. Det er vanlig å være 3 eller 4 år i videregående opplæring, og i gjennomsnitt er de 3,02 år i opplæringen. For de andre gruppene er det flere som ikke er innom videregående opplæring i hele tatt. Det gjelder spesielt innvandrere som kom til Norge i ungdomsskolealder. Men de fleste som ikke fullfører videregående opplæring har vært lenge i opplæringen. De er i gjennomsnitt kun om lag et halvt år kortere i videregående opplæring enn de som fullfører.

Tabell 3.1. Antall år i videregående opplæring for 2002-kohorten, prosentvis fordeling

Fullført videregående opplæring	3 år eller mindre			SUM	Gjennomsnitt
	3 år eller mindre	4 år	5 år		
Norskfødt med minst en forelder født i Norge	64,2	29,1	6,7	100	3,41 år
Norskfødt med innvandrereforeldre	69,7	26,2	4,1	100	3,32 år
Innv. ankommet Norge før skolealder	72,9	23,3	3,8	100	3,29 år
Innv. ankommet Norge i barneskolealder	66,8	29,1	4,1	100	3,36 år
Innv. ankommet Norge i ungdomsskolealder	58,4	35,2	6,4	100	3,47 år

Ikke fullført videregående opplæring	0 år til 5 år							SUM	Gjennomsnitt
	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år			
Norskfødt med minst en forelder født i Norge	2,9	6,5	17,2	39,8	26,2	7,4	100	3,02 år	
Norskfødt med innvandrereforeldre	6,9	7,7	15,8	40,9	25,3	3,4	100	2,80 år	
Innv. ankommet Norge før skolealder	6,4	7,5	16,5	43,0	20,2	6,6	100	2,83 år	
Innv. ankommet Norge i barneskolealder	9,7	9,9	16,0	37,6	19,5	7,4	100	2,70 år	
Innv. ankommet Norge i ungdomsskolealder	17,1	14,3	16,9	25,5	20,8	5,4	100	2,35 år	

Tabell 3.2 fokuserer på antall studieretninger som elevene er innom. Blant dem som fullfører er det om lag 80 % som fullfører på den studieretningen de startet, unntatt innvandrere som kom til Norge i ungdomsskolealder der dette kun gjelder 72,8 %. I denne gruppen er det relativt mange som er innom 2 studieretninger, noe som sannsynligvis forklarer hvorfor de i gjennomsnitt er noe lengre i videregående opplæring som vist i tabell 3.1.

I alle gruppene unntatt den siste er de som ikke fullfører innen 5 år i gjennomsnitt innom flere studieretninger enn dem som fullfører. Omlag 1/3 av dem som ikke fullfører er innom 2 studieretninger og 4-6 % er innom minst 3 studieretninger. Skifte av studieretning er altså mest utbredt blant dem som ikke fullfører innen 5 år.

Tabell 3.2. Studieretninger i videregående opplæring, prosentvis fordeling

Fullført videregående opplæring	1 retn.	2 retn.	3 retn. eller flere	SUM	Gjennomsnitt
Norskfødt med minst en forelder født i Norge	79,6	19,2	1,3	100	1,22 retn.
Norskfødt med innvandrerforeldre	81,2	17,2	1,4	100	1,21 retn.
Innv. ankommet Norge før skolealder	82,6	16,5	0,9	100	1,18 retn.
Innv. ankommet Norge i barneskolealder	83,1	16,3	0,7	100	1,18 retn.
Innv. ankommet Norge i ungdomsskolealder	72,8	26,0	1,2	100	1,28 retn.

Ikke fullført videregående opplæring	0 retn.	1 retn.	2 retn.	3 retn. eller flere	SUM	Gjennomsnitt
Norskfødt med minst en forelder født i Norge	2,9	56,9	34,9	5,3	100	1,43 retn.
Norskfødt med innvandrerforeldre	6,9	60,4	28,2	4,5	100	1,31 retn.
Innv. ankommet Norge før skolealder	6,4	56,6	30,7	6,4	100	1,37 retn.
Innv. ankommet Norge i barneskolealder	9,7	54,0	32,6	3,8	100	1,30 retn.
Innv. ankommet Norge i ungdomsskolealder	17,1	53,6	23,0	6,3	100	1,19 retn.

Tabell 3.3 viser høyeste kurstrinn som elevene er registrert på innen 5 år etter avsluttet grunnskole. Siden alle som fullfører er registrert på VK2 eller i lære, er dette kun relevant for dem som ikke fullfører. Tabellen viser at for referansegruppen er det 51,8 % som har startet på VK2 eller som lærling. Andelen er lavere for individer med innvandrerbakgrunn, og spesielt lav for gruppen som kom til Norge i ungdomsskolealder.

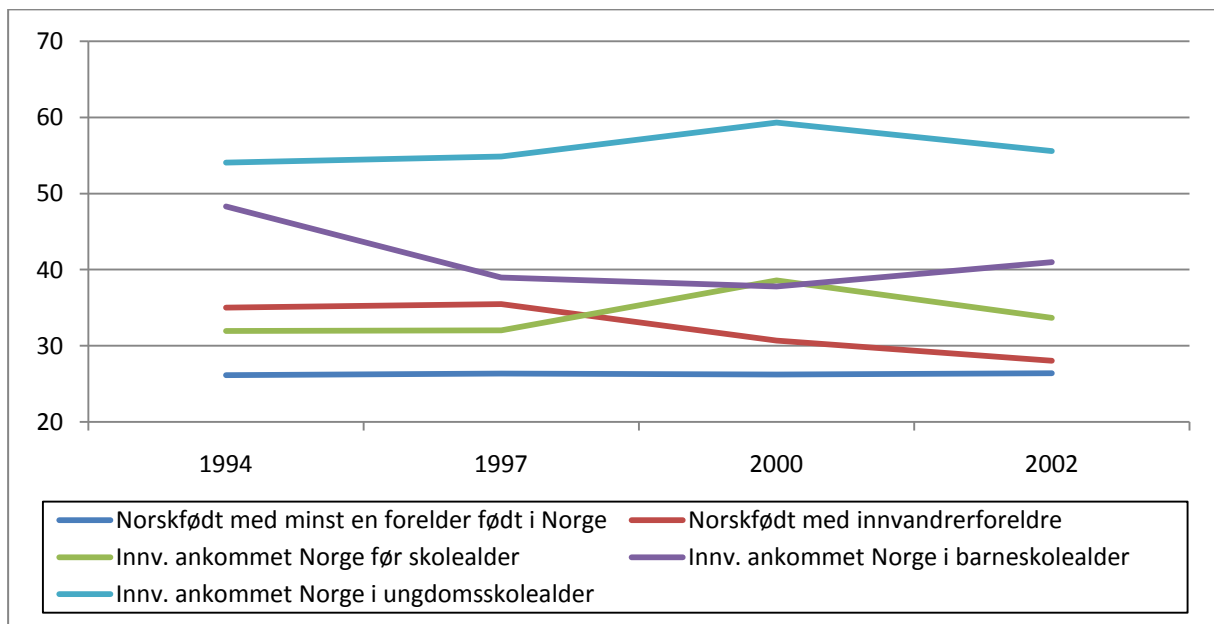
Tabell 3.3. Høyeste kurstrinn i videregående opplæring, prosentvis fordeling

Ikke fullført videregående opplæring	Ingen	Grunn-kurs	VK1	VK2, i lære eller annen utd.	SUM
Norskfødt med minst en forelder født i Norge	2,9	16,8	28,5	51,8	100
Norskfødt med innvandrerforeldre	6,9	19,8	27,7	45,7	100
Innv. ankommet Norge før skolealder	6,4	19,3	26,3	48,0	100
Innv. ankommet Norge i barneskolealder	9,7	23,7	27,1	39,1	100
Innv. ankommet Norge i ungdomsskolealder	17,1	28,1	26,2	28,3	100

3.3. Utviklingen mellom kohortene

Til slutt gir vi en beskrivelse av utviklingen i andelene som ikke fullfører videregående opplæring. Vi presenterer situasjonen for kohortene som avsluttet grunnskolen i 1994, 1997, 2000 og 2002. I dette avsnittet skiller vi mellom jenter og gutter, og mellom fullføring innen 5 år og innen 10 år.

Figur 3.3 viser hvor mange prosent av jentene som ikke har fullført videregående opplæring innen 5 år etter avsluttet grunnskole. For alle kohortene er det lavest andel som ikke fullfører i gruppen norskfødte med minst en forelder født i Norge. For denne gruppen er fullføringsandelen bemerkelsesverdig stabil mellom kohortene, det er mellom 26,1 og 26,5 % som ikke fullfører. For gruppen norskfødte med innvandrerforeldre går frafallsandelen ned i perioden. For gruppen norskfødte med innvandrerforeldre går frafallsandelen ned i perioden. For kohortene på 1990-tallet framsto gruppen innvandrere som kom til Norge før skolealder som bedre enn norskfødte med innvandrerforeldre, men det har endret seg på 2000-tallet.

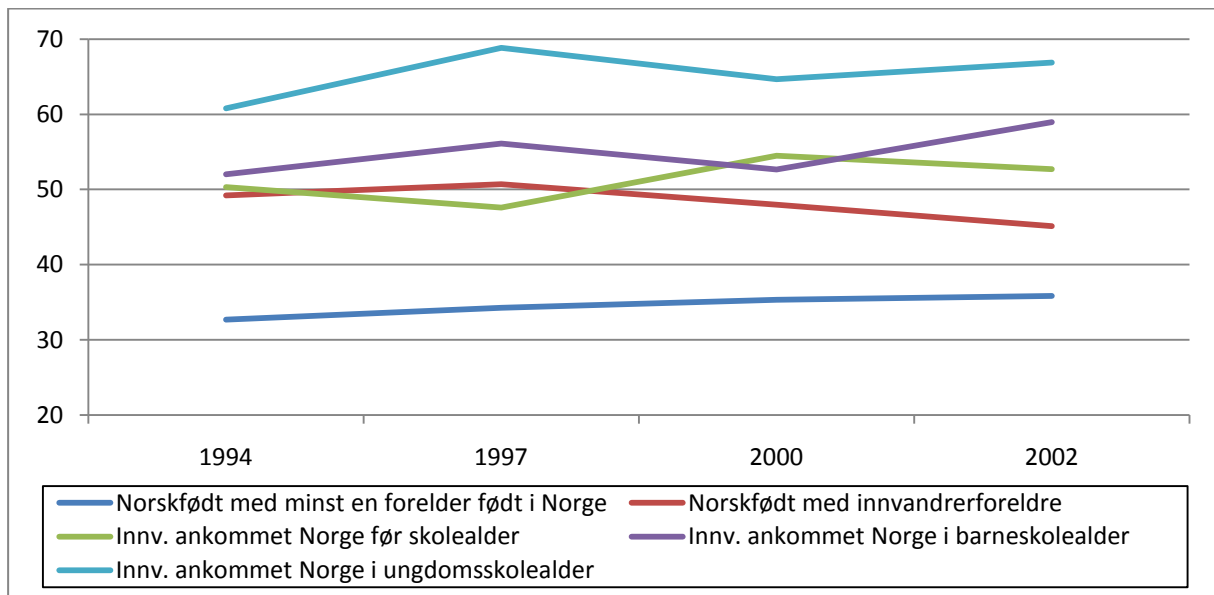

Figur 3.3. Prosent jenter som ikke har fullført videregående opplæring innen 5 år, ulike kohorter

Figur 3.4 viser situasjonen for guttene. Den skiller seg noe fra situasjonen for jentene. For det første er sannsynligheten for ikke å fullføre større for guttene. Det gjelder alle gruppene. For det andre er det for referansegruppen en jevn økning i andelen som ikke fullfører fra 1994-kohorten til 2002-kohorten (fra 33 til 36 %). For det tredje er forskjellene mellom referansegruppen og alle gruppene med innvandrerbakgrunn større enn for jentene. Fullføringsgraden er betydelig lavere for gutter med innvandrerbakgrunn enn for jenter med innvandrer-

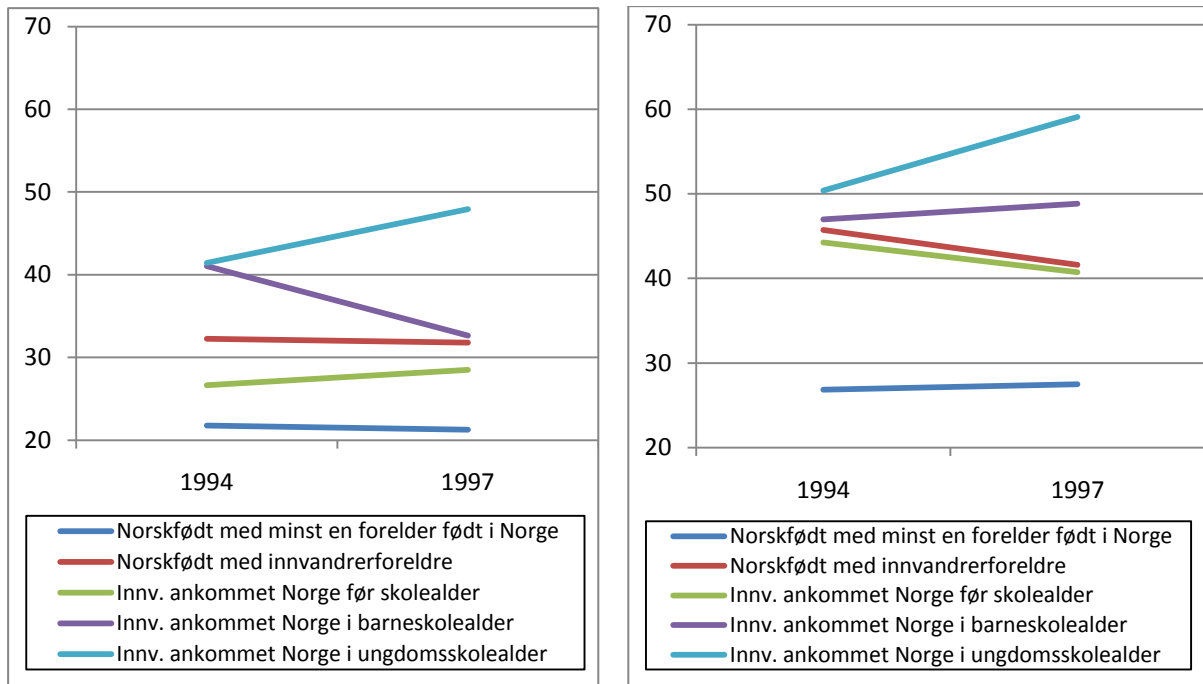
bakgrunn. Differansen er for de fleste grupper på om lag 15 prosentpoeng. For eksempel, for 2000-kohorten er det 38 % av jentene som kom til Norge enten før skolealder eller i barneskolealder som ikke fullfører. For guttene er det henholdsvis 54,5 og 52,7 % i disse gruppene som ikke fullfører.

Det er imidlertid også flere likhetstrekk mellom jenter og gutter. For det første er rangeringen i fullføringssannsynlighet mellom gruppene den samme. For det andre er det en positiv utvikling for gruppen norskfødte med innvandrerforeldre for både jenter og gutter. Og for det tredje var det for innvandrere som kom til Norge før skolealder mange som ikke fullførte i 2000-kohorten både blant jentene og guttene.

Figur 3.4. Prosent gutter som ikke har fullført videregående opplæring innen 5 år, ulike kohorter

Figur 3.5 presenterer andeler som ikke har fullført videregående opplæring innen 10 år etter grunnskolen. Denne variabelen kan naturlig nok kun observeres for kohortene på 1990-tallet. For nesten alle grupper, og både for jenter (til venstre) og gutter (til høyre), er det om lag 5 prosentpoeng færre som ikke har fullført etter 10 år enn etter 5 år. Unntaket er innvandrere som kom til Norge i ungdomsskolealder. For denne gruppen reduseres andelen som ikke har fullført med om lag 10 prosentpoeng fra 5 til 10 år. Mange i denne gruppen ser ikke ut til å ha tilpasset seg den norske skolen ved avslutning av grunnskolen.

Figur 3.5. Prosent som ikke har fullført videregående opplæring innen 10 år, jenter til venstre og gutter til høyre

3.4. Oppsummering

Dess eldre innvandrerne er når de kommer til Norge, dess lavere er sannsynligheten for at de fullfører videregående opplæring. Norskfødte med innvandrerforeldre har også lavere fullførings sannsynlighet enn norskfødte med minst en norskfødt forelder. Den eneste gruppen som har hatt en gunstig utvikling over tid er norskfødte med innvandrerforeldre. Når årsaksforhold skal vurderes er det viktig å ta med i betraktningen at disse gruppene har relativt svake grunnskolekarakterer og foreldre med lavt utdanningsnivå.

Blant dem som ikke fullfører har norskfødte med minst en forelder født i Norge mest videregående opplæring. Individuer med innvandrerbakgrunn som ikke fullfører har i gjennomsnitt færre år i videregående opplæring enn referansegruppen, og færre har startet på høyeste kursnivå. Dette gjelder spesielt gruppen innvandrere som kom til Norge i ungdomsskolealder.

4. Arbeidsmarkedstilknytning og bruk av stønadsordninger

Dette kapitlet ser nærmere på sammenhengen mellom innvandrerbakgrunn, fullføring av videregående opplæring og ulike typer utfall som unge voksne. Utfallsvariablene som blir studert er sannsynligheten for å være (i) arbeidssøker, (ii) på attføring eller individstønad, (iii) uføretrygdet, (iv) mottaker av sosialhjelp, (v) innsatt i fengsel minst en gang innen seks år etter avsluttet grunnskole, (vi) sysselsatt og (vii) sysselsatt i hel stilling. I figurene nedenfor kan søylene tolkes som sannsynligheten for at et tilfeldig valgt individ er registrert med det relevante utfallet en tilfeldig valgt dag. For utfallene (i)-(vi) presenteres situasjonen i 2007. For sysselsetting er 2006 det siste året med tilgjengelig informasjon for dette prosjektet.

Noen tidligere studier har også sett på situasjonen etter videregående opplæring. Frøseth (2008) presenterer situasjonen for elever som avsluttet videregående opplæring i Østfold i 2003. Støren mfl. (2007) studerer utdanningskarrieren og arbeidsmarkedsstatusen 3-5 år etter oppstart på videregående opplæring. Støren mfl. finner blant annet at i gruppen som ikke begynner i høyere utdanning, så er sannsynligheten for å være uten arbeid størst for individer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Verken Frøseth (2008) eller Støren mfl. (2007) inkluderer trygde- og stønadsordninger i sine presentasjoner, og de benytter kun en bred klassifisering i hovedbeskjeftigelser. I tillegg inkluderer de ikke hele populasjonen av individer som har avsluttet norsk grunnskole.

Vi klassifiserer individer med fullført videregående opplæring dersom de har fullført innen 5 år etter avsluttet grunnskole. Vi betrakter gruppen norskfødte med minst en forelder født i Norge som referansegruppe. Tallmaterialet som ligger til grunn for figurene i dette kapitlet er i sin helhet rapportert i Appendiks.

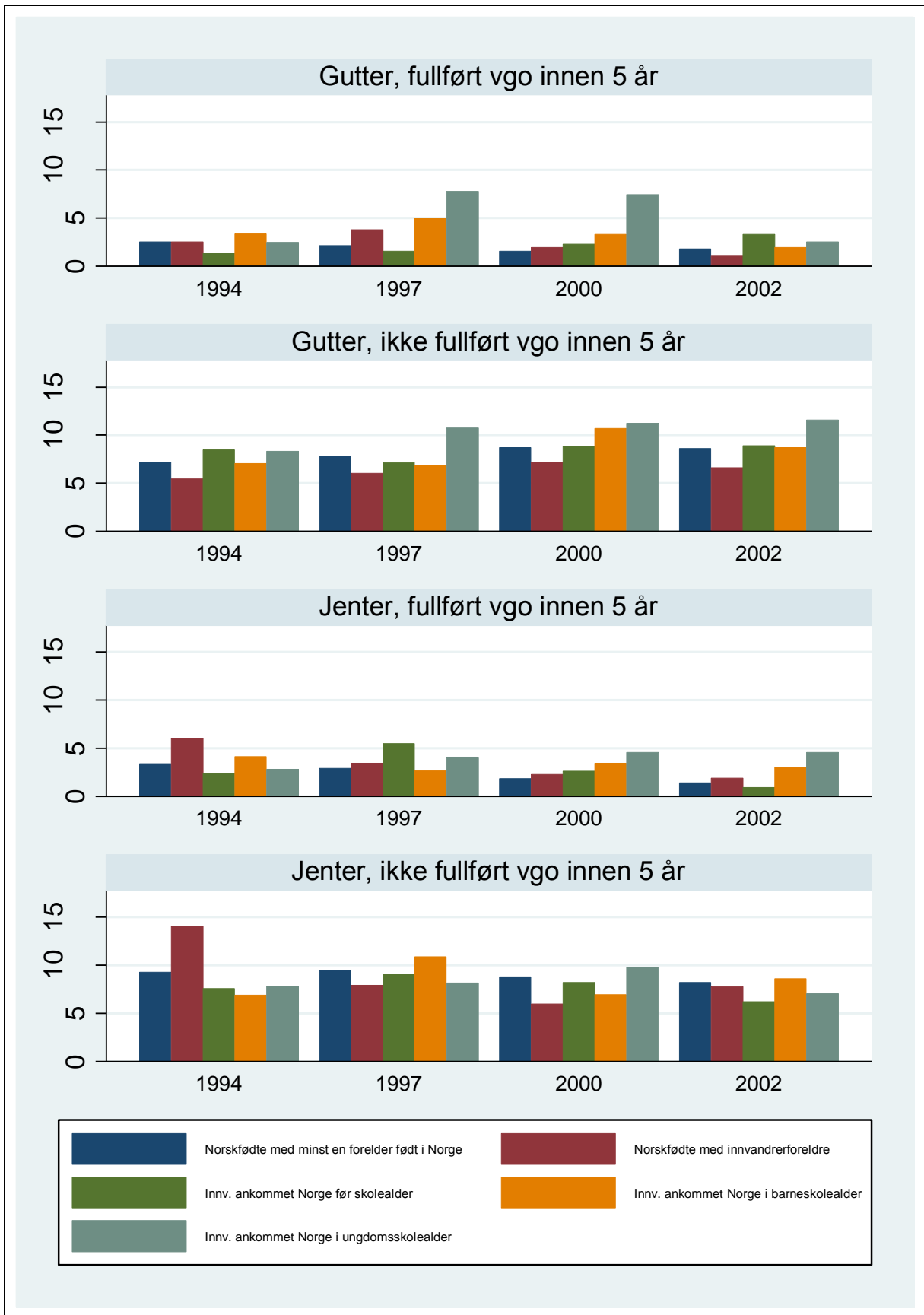
Resultatene som presenteres nedenfor må tolkes som en statusrapport og ikke som kausale effekter av frafall, kjønn og innvandrerbakgrunn fordi flere faktorer påvirker de ulike utfallene (se Falch og Nyhus, 2009, og Falch mfl., 2010). Siden vi kun studerer et bestemt år analyserer vi heller ikke om forskjeller mellom kohortene skyldes at de har ulik alder i 2007 (alderseffekter) eller om det er systematiske forskjeller mellom kohortene knyttet til skolereformer eller lignende (kohorteffekter).

4.1. Arbeidssøkerstatus

Begrepet arbeidssøker er bredere enn arbeidsledig. Arbeidssøkere er personer som søker inntektsgivende arbeid ved NAV og som er arbeidsføre. NAV klassifiserte arbeidssøkerne i gruppene helt ledige, ordinære tiltaksdeltakere, delvis sysselsatte, andre ordinære arbeidssøkere og yrkeshemmede.⁴ Helt ledige omfatter alle ordinære arbeidssøkere som har vært uten inntektsgivende arbeid de to siste ukene. Disse har som oftest krav på dagpenger. Delvis sysselsatte omfatter alle personer som har hatt inntektsgivende arbeid i løpet av de to siste ukene, men som søker arbeid med lengre arbeidstid. Det er drøyt dobbelt så mange helt ledige som delvis sysselsatte arbeidssøkere. Andre ordinære arbeidssøkere omfatter jobbskiftesøkere som er i vanlig arbeid og som søker ny jobb ved å registrere seg hos NAV, skoleelever/-studenter og egenetablerere med dagpenger som er under etablering av egen virksomhet. Helt permitterte arbeidstakere er inkludert i statistikken over helt ledige, delvis permitterte er inkludert i statistikken over delvis sysselsatte. Yrkeshemmede omfatter arbeidssøkere som på grunn av fysisk, psykisk eller sosial funksjonshemming har vansker med å få arbeid. Dette er personer som vurderes av NAV med sikte på yrkesmessig attføring eller som er i et attførings-tiltak.

Figur 4.1 viser gjennomsnittlig andel som er arbeidssøkere en tilfeldig dag i 2007. Individene er inndelt etter innvandrerbakgrunn, kjønn, kohort og fullføringsstatus. Fullført videregående opplæring skiller seg klart ut som den viktigste faktoren for sannsynligheten for å være registrert som arbeidssøker. I gjennomsnitt er sannsynligheten for at et individ som ikke har fullført videregående opplæring innen 5 år er arbeidssøker 6,2 prosentpoeng større enn for individer som har fullført. I forhold til fullført videregående opplæring er det svært små kjønnsforskjeller. Blant både kvinner og menn som har fullført videregående opplæring er det typisk 2-4 % arbeidssøkere, mens blant dem som ikke har fullført er det typisk 6-10 % arbeidssøkere.

⁴ Begrepene og klassifiseringen i NAV ble endret våren 2010.

Figur 4.1. Andeler arbeidssøkere, prosent

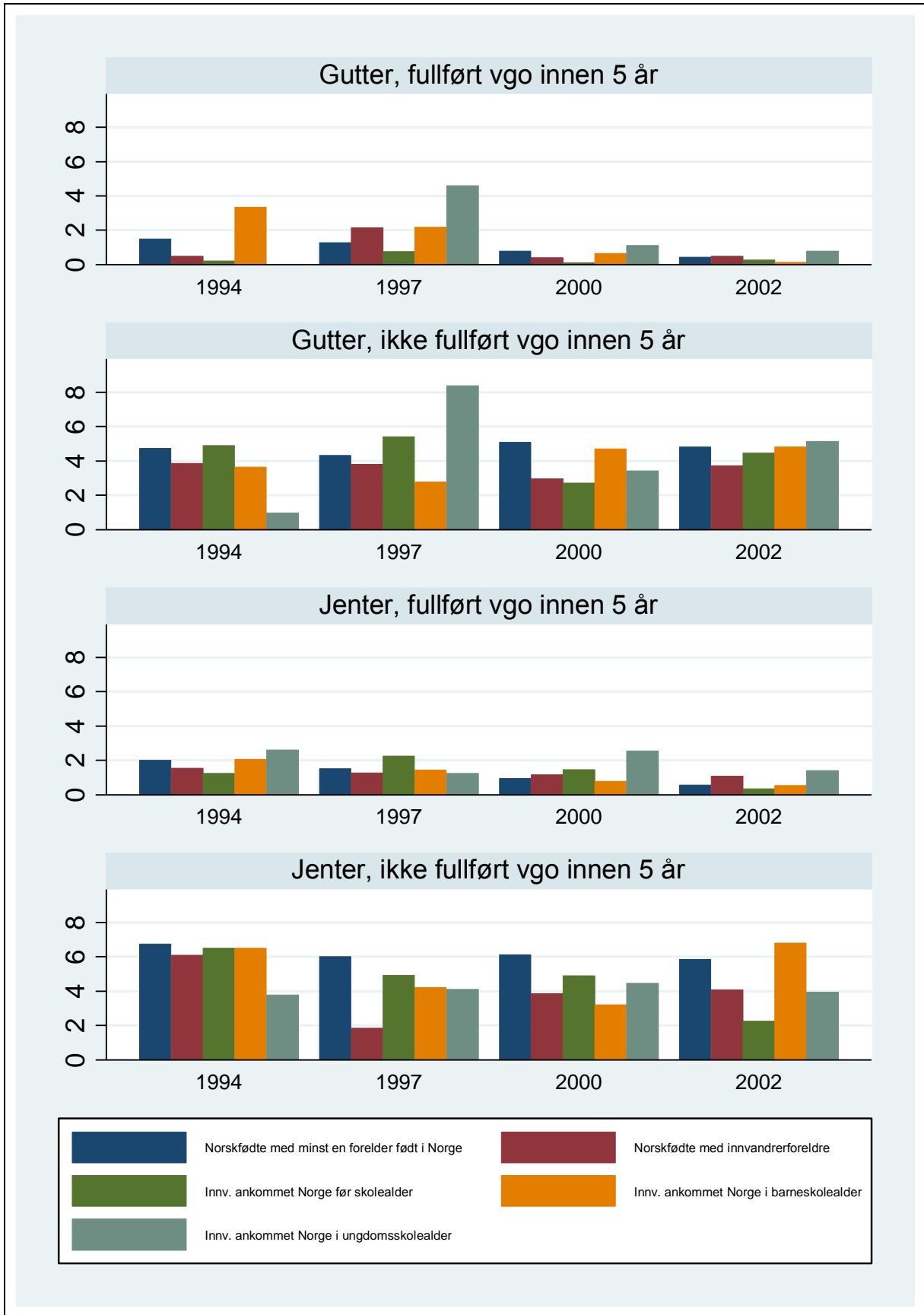
Når det gjelder betydningen av innvandrerbakgrunn framstår den i hovedsak som lite systematisk. Den kan skyldes at gruppene er forholdsvis små. Imidlertid, for menn som ikke har fullført, er sannsynligheten for å være arbeidssøker størst for de som kom til Norge i ungdomsskolealder i 3 av de 4 kohortene, og sannsynligheten er lavere for norskfødte med innvandrerforeldre enn for referansegruppen norskfødte med minst en forelder født i Norge. Den høyeste andelen arbeidssøkere (14,1 %) er blant norskfødte kvinner med innvandrerforeldre i 1994-kohorten som ikke har fullført. Den laveste andelen (0,9 %) er blant innvandrerkvinner i 2002-kohorten som har fullført vgo og ankom Norge før skolealder.

4.2. Bruk av trygde- og stønadsordninger

Figur 4.1 viste at individer som ikke har fullført videregående opplæring har en langt dårligere arbeidsmarkedstilknytning enn individer som har fullført, mens kohort, kjønn og innvandrerbakgrunn betyr langt mindre. Her ser vi nærmere på om disse funnene også gjelder for bruk av offentlige trygde- og stønadsordninger.

Figur 4.2 viser sannsynligheten for at et tilfeldig valgt individ i de enkelte gruppene var på attføring eller mottok individstønad en tilfeldig valgt dag i 2007. Individer på arbeidsmarkedstiltak får typisk attføringspenger eller individstøtte. Falch og Nyhus (2009) viser at det er store forskjeller mellom individer som har fullført versus ikke fullført videregående opplæring. Dette bildet bekreftes her. En tilfeldig dag i 2007 har et tilfeldig valgt individ med fullført videregående opplæring en sannsynlighet på 1,1 % for å være i utfallet, mens denne andelen øker til 5,3 % for dem som ikke har fullført. Det er svært små kjønnsforskjeller.

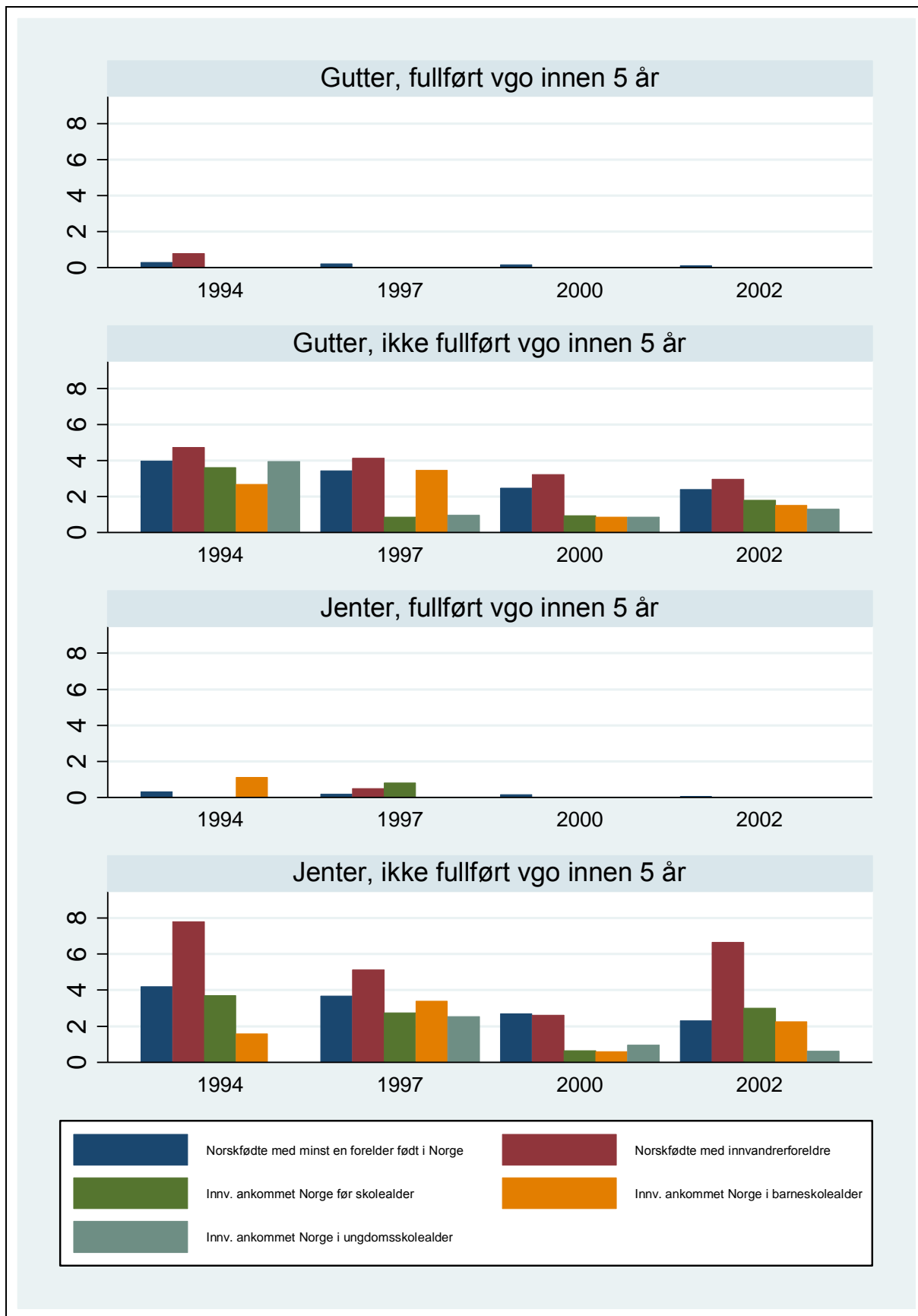
Både for kvinner og menn som har fullført videregående opplæring er sannsynligheten for å være i utfallet mindre for yngre enn eldre kohorter. Ellers er det, på samme måte som for sannsynligheten for å være arbeidssøker, lite systematikk knyttet til innvandrerbakgrunn og kohort. Et unntak er gruppen som ikke har fullført videregående opplæring hvor sannsynligheten for å være i utfallet er gjennomgående lavere for norskfødte med innvandrerforeldre enn for referansegruppen. Gruppen med høyest andel på attføring eller individstønad er menn i 1997-kohorten som ikke har fullført og som kom til Norge i ungdomsskolealder (8,4 %), mens for menn i 1994-kohorten i samme gruppe med fullført videregående opplæring er det ingen registreringer.

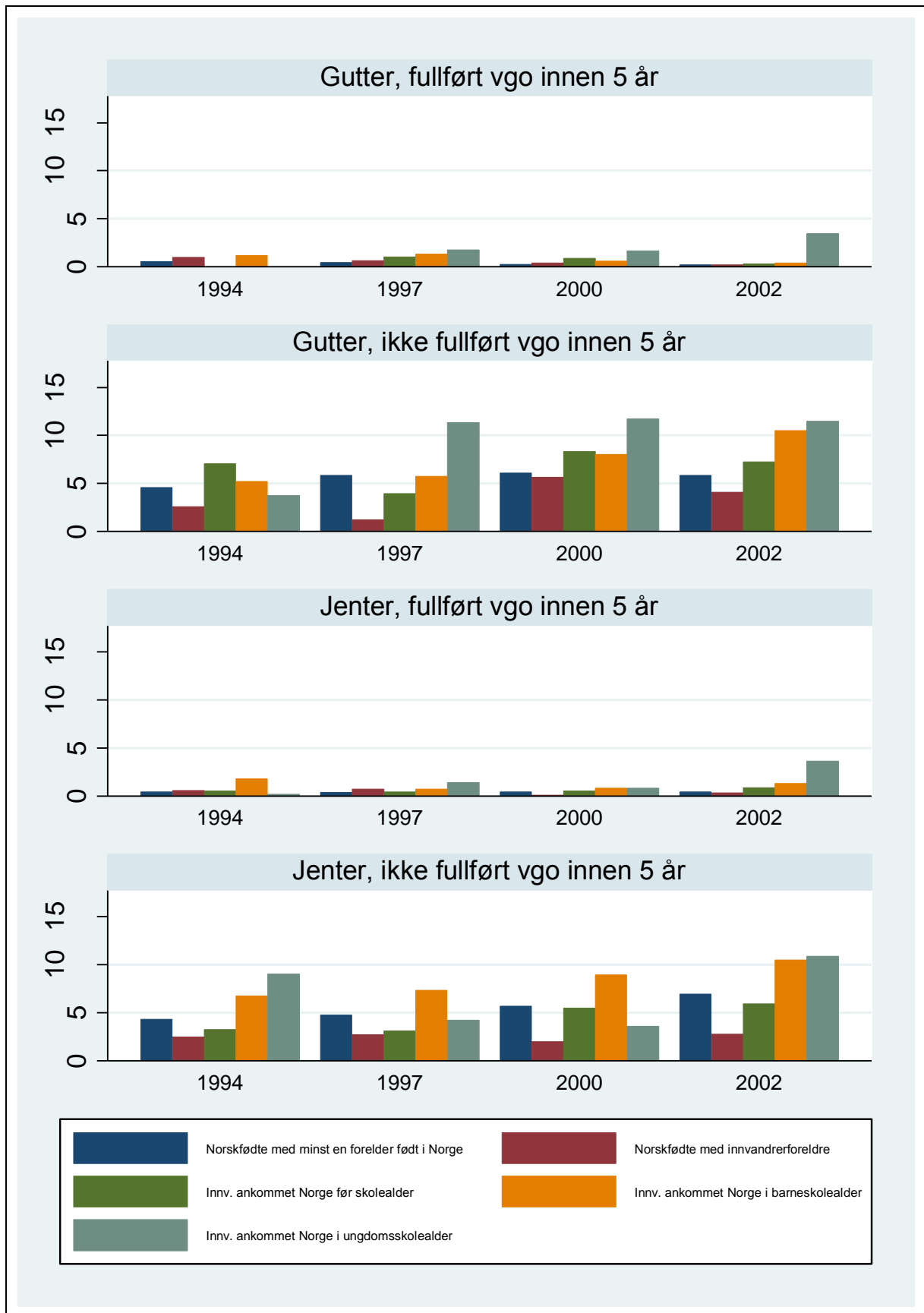
Figur 4.2. Andeler på attføring og individstønad, prosent

Figur 4.3 presenterer sannsynligheter for å være mottaker av uføretrygd i 2007. Igjen er den store forskjellen mellom gruppene hvorvidt videregående opplæring er fullført eller ikke. Det er få observasjoner av uføretrygdete blant individer som har fullført. I alt 28 av 40 grupper (fordelt på kjønn, kohort og innvandringskategori) er uten individer som mottar uføretrygd. For individer som ikke har fullført er det gjennomgående at norskfødte med innvandrerforeldre oftere mottar uføretrygd enn referansegruppen. Samtidig viser det seg at innvandrere, uavhengig av alder ved ankomst til Norge, har lavere sannsynlighet for å være mottaker av uføretrygd enn norskfødte. Det er flere med uføretrygd i de eldste kohortene, noe som er mest tydelig for referansegruppen. Den største sannsynligheten for å være uføretrygdet finnes for norskfødte kvinner med innvandrerforeldre i 1994-kohorten som ikke har fullført (7,8 %).

Figur 4.4 viser sannsynligheten for å være mottaker av sosialhjelp en tilfeldig måned i 2007. Som tidligere skiller gruppene som ikke har fullført videregående opplæring seg negativt ut. I gjennomsnitt er sannsynligheten 14 ganger større for å motta sosialhjelp for personer som ikke har fullført versus personer som har fullført. For individer som ikke har fullført er bruk av sosialhjelp mindre utbredt blant norskfødte med innvandrerforeldre enn referansegruppen. For kvinner gjelder det også for innvandrere som kom til Norge før skolealder. For innvandrere er bruken av sosialhjelp mer utbredt dess senere de kom til Norge. Det er små kjønnsforskjeller med unntak av innvandrere som kom til Norge før skolealder. Gruppen med størst sannsynlighet for å være uføretrygdet er menn i 2000-kohorten som kom til Norge i ungdomsskolealder (11,7 %).

Figur 4.3. Andeler som mottar uføretrygd, prosent

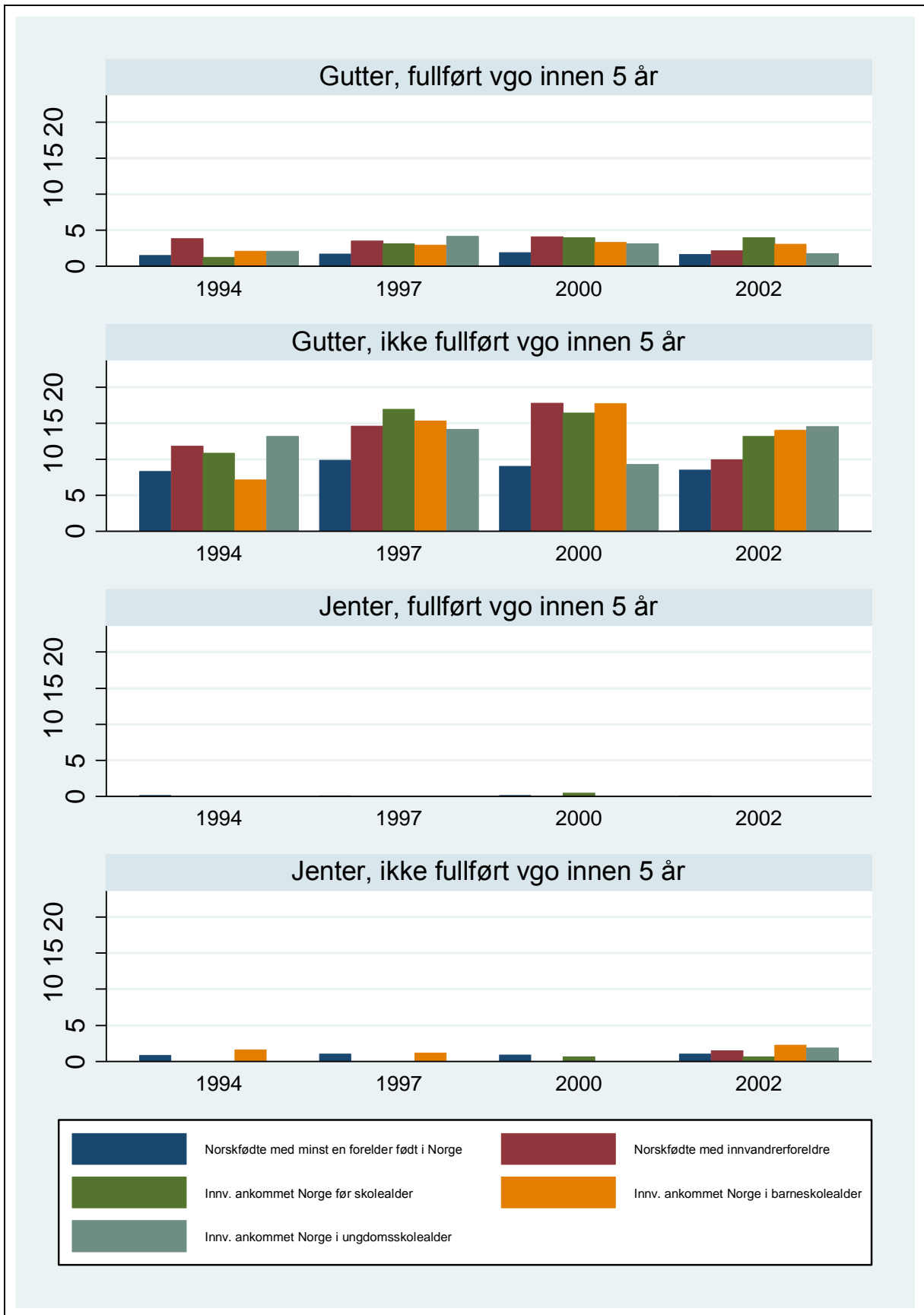
Figur 4.4. Andel sosialhjelp, prosent

4.3. Sannsynlighet for å ha vært i fengsel

Figur 4.5 viser sannsynligheten for at et tilfeldig valgt individ i de enkelte gruppene har vært i fengsel minst én gang innen 6 år etter avsluttet grunnskole. Vi benytter 6 år etter avsluttet grunnskole her for å kunne sammenligne de ulike kohortene. Fengselsopphold inkluderer alle innsettelse, inkludert varetekt som ikke er basert på dom. Forskjellen mellom individer som har fullført versus ikke har fullført videregående opplæring er også her markant. I tillegg er kjønnsforskjellen betydelig. Kvinner som har fullført er ikke i fengsel. Blant dem som ikke har fullført er sannsynlighet for fengsel 10 ganger større for menn enn for kvinner.

For menn er sannsynligheten for fengsel lavest for referansegruppen. For de fleste andre gruppene er det om lag 50 % mer vanlig å ha vært i fengsel enn for referansegruppen. Men siden det er relativt få individer i gruppene med innvandrerbakgrunn i forhold til referansegruppen, kommer flertallet som faktisk er i fengsel fra referansegruppen. For eksempel, blant menn som ikke har fullført i 2002-kohorten, er det 786 som er norskfødt med minst en norskfødt forelder som har vært i fengsel, mens det for alle 4 innvandrergruppene samlet er 134 som har vært i fengsel. For individer som har fullført er den relative forskjellen enda større (270 versus 24 individer) fordi andelen som fullfører er størst i referansegruppen.

Figuren viser få systematiske forskjeller mellom gruppene med innvandrerbakgrunn. Høyest sannsynlighet finnes for menn i 2000-kohorten som ikke har fullført og som er norskfødt med innvandrerforeldre eller innvandrer ankommet Norge i barneskolealder (17,7 % for begge gruppene). Det er verdt å merke seg at Falch mfl. (2010) finner at hele forskjellen knyttet til innvandrerbakgrunn kan forklares med andre karakteristika. Økt tilbøyelighet for fengsel blant innvandrere skyldes svakere grunnskolekarakterer enn i referansegruppen samt lavere utdanningsnivå blant foreldrene.

Figur 4.5. Andel som har vært i fengsel innen 6 år etter avsluttet grunnskole, prosent

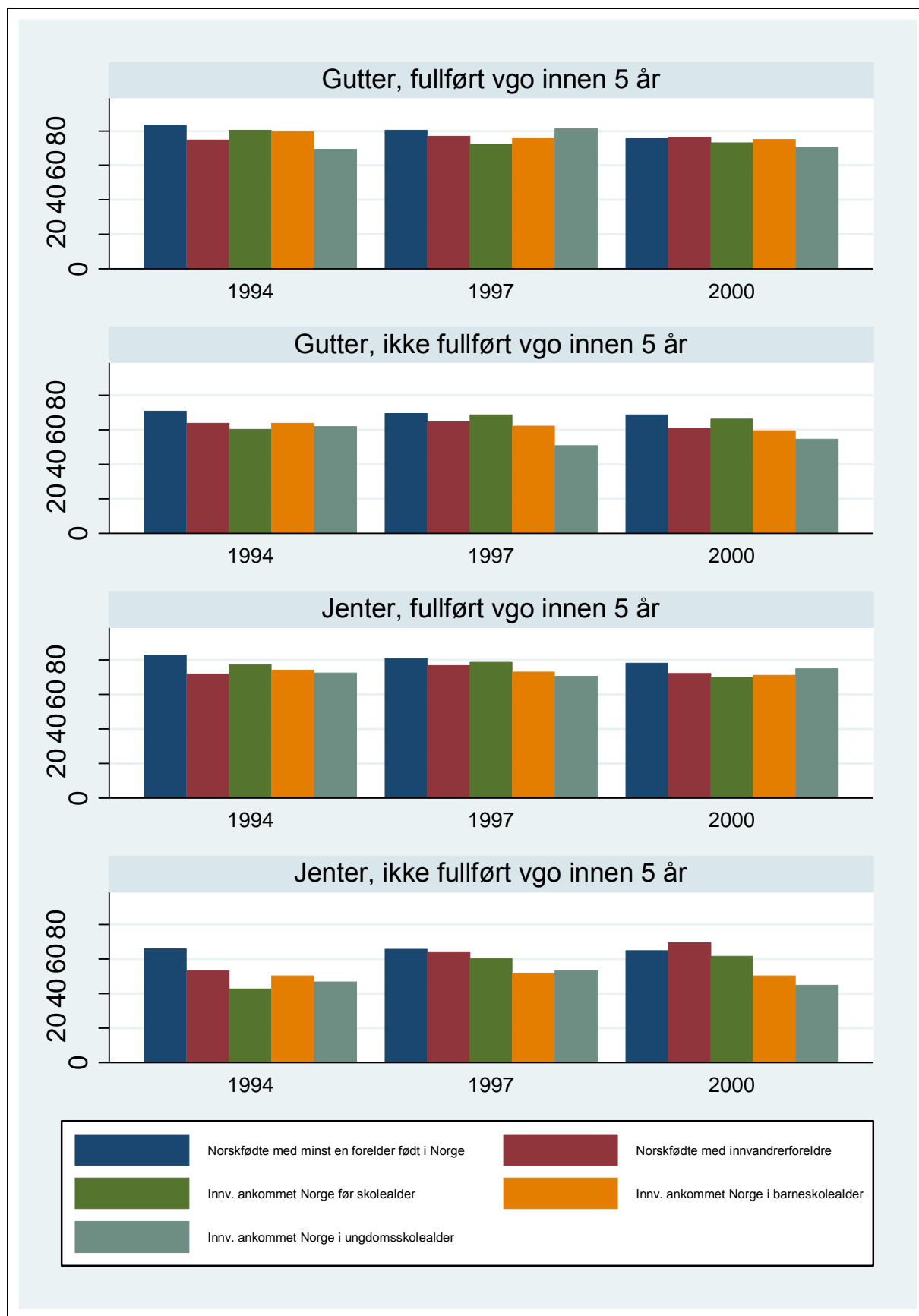
4.4. Sannsynligheten for å være sysselsatt

For sysselsetting har vi benyttet informasjon om registrert arbeidstid og arbeidsperiode til å beregne gjennomsnittlig arbeidstid for alle observasjoner i 2006. Individuelt registrert med 30 timers arbeidsuke eller mer i gjennomsnitt anses som sysselsatt i hel stilling, mens personer med arbeidstid mindre enn 30 timer per uke blir kategorisert som deltids sysselsatt. Fordi situasjonen som studeres kun er 4 år etter endt grunnskole for 2002-kohorten, er denne kohorten utelatt fra drøftingen.

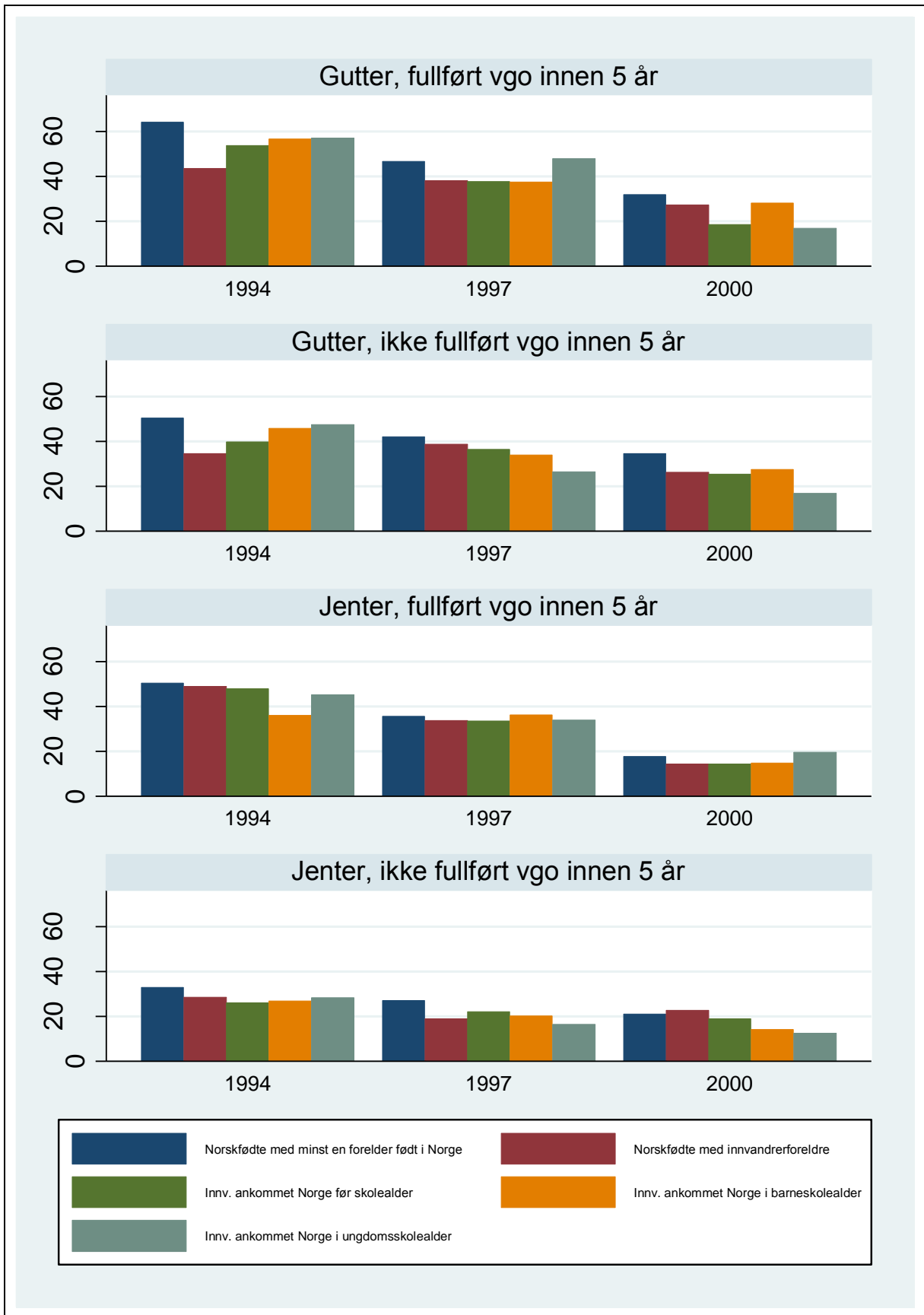
Figur 4.6 viser andelen som er sysselsatt (inkluderer både hel- og deltidsstilling). I gjennomsnitt er sannsynligheten for å være sysselsatt 80,0 % for individer som har fullført videregående opplæring og 67,3 % for dem som ikke har fullført. For gruppene som har fullført er gjennomsnittlig sysselsettingsandel henholdsvis 79,7 og 80,4 % for menn og kvinner, mens andelen reduseres til henholdsvis 69,2 og 64,8 % for gruppene som ikke har fullført. Det er altså en svært liten kjønnsforskjell ved fullført videregående opplæring, mens kvinner skiller seg noe mer negativt ut enn menn for gruppen som ikke har fullført. Det er lite systematiske forskjeller mellom kohortene.

Sysselsettingsandelen er størst for referansegruppen norskfødt med minst en forelder født i Norge. For individer med innvandrerbakgrunn som ikke har fullført er sysselsettingsandelen høyest for norskfødte med innvandrerforeldre, mens for innvandrere synes andelen å falle i takt med hvor gamle de var ved første opphold i Norge. Det er innvandrerkvinner som ikke har fullført som har laveste sysselsettingssannsynlighet. Ved fullført videregående opplæring er det kun små forskjeller mellom gruppene med innvandrerbakgrunn.

Figur 4.7 presenterer andelen sysselsatte i hel stilling for de enkelte gruppene. Den tydeligste forskjellen fra figuren som også inkluderer deltidssysselsetting (figur 4.6) er at det er langt større forskjell mellom kohortene. Dette må forklares med en alderseffekt hvor eldre personer i større grad er fulltidsansatt enn yngre arbeidstakere, delvis fordi yngre kohorter i større grad er i utdanning. Kjønnsforskjellen er også noe større. I gjennomsnitt er 45,5 % av mennene sysselsatt i hel stilling, mens andelen for kvinner er 32,4 %.

Figur 4.6. Andel sysselsatt, prosent

Figur 4.7. Andel sysselsatt i hel stilling, prosent

For menn er forskjellen mellom referansegruppen og gruppene med innvandrerbakgrunn noe større enn for alle sysselsatte, uavhengig av fullført videregående opplæring. Dette er en klar indikasjon på at for menn er arbeidsmarkedstilknytningen sterkest for norskfødte med minst en forelder født i Norge. Dette gjelder ikke for kvinner. For kvinner som ikke har fullført er det for alle grupper og kohorter under 35 % sannsynlighet for å være sysselsatt i hel stilling. Gruppene med lavest andel sysselsatte i hel stilling er kvinner i 2000-kohorten som ankom Norge i ungdomsskolealder (12,4 %).

For 1994-kohorten, som typisk er 28 år i 2006, er det en relativt liten andel norskfødte menn med innvandrerforeldre som er sysselsatt i hel stilling. Dette gjelder både dem som har fullført og ikke fullført videregående opplæring. For mennene i denne kohorten synes det som at sein ankomst til Norge øker sannsynligheten for sysselsetting i hel stilling. For kvinner som har fullført tenderer bildet til å være motsatt.

4.5. Oppsummering

Fullføring av videregående opplæring er betydelig viktigere for arbeidsmarkedstilknytningen enn innvandrerbakgrunn. Innvandrerbakgrunn betyr lite for mange av utfallsvariablene, men for bruk av offentlige trygde- og stønadsordninger tenderer norskfødte med innvandrerforeldre til å ha noen gunstige utfall, og innvandrere tenderer til å ha mindre gunstige utfall dess senere de kom til Norge. For menn er andelen sysselsatt i hel stilling størst for norskfødte med minst en forelder født i Norge, mens for samlet sysselsetting inkludert deltid er differansene mindre. Også for kvinner er sysselsettingsandelen noe større for referansegruppen. For innvandrere uten fullført videregående opplæring faller sysselsettingsandelen i takt med hvor gamle de var ved første opphold i Norge for begge kjønn og for de fleste kohorter.

Referanser

Akselsen, A., S. Lien og Ø. Sivertstøl (2007): "FD-trygd. Variabelliste". Notat 2007/17, Statistisk sentralbyrå.

Bratsberg, B., O. Raaum, K. Røed og H.M. Gjefsen (2010): "Utdannings- og arbeidskarrierer hos unge voksne: Hvor havner ungdom som slutter skolen i ung alder?" Rapport 3/2010, Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning.

Byrhagen, K.N., T. Falch og B. Strøm (2006): "Frafall i videregående opplæring: Betydningen av grunnskolekarakterer, studieretning og fylke". SØF-rapport nr. 08/06, Senter for økonomisk forskning AS.

Falch, T., L.-E. Borge, P. Lujala, O.H. Nyhus og B. Strøm (2010): "Årsaker til og konsekvenser av manglende fullføring av videregående opplæring". SØF-rapport nr. 03/10, Senter for økonomisk forskning AS.

Falch, T. og O.H. Nyhus (2009): "Frafall i videregående opplæring og arbeidsmarkeds-tilknytning for unge voksne". SØF-rapport nr. 07/09, Senter for økonomisk forskning AS.

Frøseth, M.W. (2008): "Tre år etter videregående opplæring. Kartlegging av overgangen til videre utdanning og arbeidsliv blant personer som avsluttet videregående opplæring i Østfold våren 2003". Rapport 46/2008, NIFU STEP.

Lødding, B. (2009): "Sluttere, slitere og sertifiserte. Bortvalg, gjennomføring og kompetanseoppnåelse blant minoritetsspråklige ungdommer i videregående opplæring". Rapport 13/2009, NIFU STEP.

Markussen, E., M.W. Frøseth, B. Lødding og N. Sandberg (2008): "Bortvalg og kompetanse. Gjennomføring, bortvalg og kompetanseoppnåelse i videregående opplæring blant 9749 ungdommer som gikk ut av grunnskolen på Østlandet våren 2002. Hovedfunn, konklusjoner og implikasjoner fem år etter". Rapport 13/2008, NIFU STEP.

OECD (2008): "Jobs for Youth. Norway". OECD, Paris.

Støren, L.A., Helland, H. og Grøgaard, J.B. (2007): "Og hvem stod igjen....? Sluttrapport fra prosjektet Gjennomstrømning i videregående opplæring blant elever som startet i videregående opplæring i årene 1999-2001". Rapport 14/2007, NIFU STEP.

Appendiks. Tallmateriale for figurene

Tabellene i dette appendikset presenterer de nøyaktige tallene som inngår i figurene 3.1-3.5 og 4.1-4.7.

Del A. Videregående opplæring

Tabell A1. Fullføringsprosent, figur 3.1

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrerforeldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne-skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms-skolealder
2004	0.4	0.7	0.7	0.3	0.3
2005	47.7	47.3	43.7	35.8	21.6
2006	59.6	57.7	52.0	43.1	30.2
2007	67.3	62.4	55.5	47.7	35.6
2008	70.6	64.0	57.8	50.4	38.3

Tabell A2. Ikke i opplæring eller fullført, figur 3.2

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrerforeldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne-skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms-skolealder
2002 høst	3.9	7.9	7.4	11.9	31.8
2003 vår	4.2	7.9	7.6	12.8	33.8
2003 høst	7.5	9.6	9.9	15.6	27.5
2004 vår	7.1	9.1	9.2	14.8	27.8
2004 høst	14.3	17.2	19.2	23.4	32.3
2005 vår	24.8	20.1	21.3	27.3	32.9
2005 høst	23.3	27.9	34.9	37.2	42.4
2006 vår	27.5	28.4	33.7	38.1	43.1
2006 høst	26.8	34.1	37.6	44.0	51.7
2007 vår	26.3	32.4	36.7	43.3	50.7
2007 høst	26.5	33.9	40.2	44.0	56.1
2008 vår	26.2	33.8	39.2	44.2	55.2
2008 høst	26.1	34.0	39.8	45.7	56.0

Tabell A3. Jenter ikke fullført, figur 3.3

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrer- foreldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne- skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms- skolealder
1994	26.1	35.0	32.0	48.3	54.1
1997	26.3	35.5	32.0	39.0	54.9
2000	26.2	30.7	38.6	37.8	59.3
2002	26.4	28.0	33.7	41.0	55.6

Tabell A4. Gutter ikke fullført, figur 3.4

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrer- foreldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne- skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms- skolealder
1994	32.7	49.2	50.3	52.0	60.8
1997	34.3	50.7	47.6	56.1	68.8
2000	35.4	48.0	54.5	52.7	64.7
2002	35.9	45.1	52.7	59.0	66.9

Tabell A5. Ikke fullført innen 10 år, figur 3.5

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrer- foreldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne- skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms- skolealder
Jenter					
1994	21.8	32.3	26.6	41.1	41.4
1997	21.3	31.8	28.5	32.7	47.9
Gutter					
1994	26.8	45.7	44.2	47.0	50.4
1997	27.5	41.6	40.7	48.8	59.1

Del B. Arbeidsmarkedstilknytning og bruk av stønadsordninger

Tabell B1. Arbeidssøker

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrers- foreldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne- skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms- skolealder
Menn, fullført vgo innen 5 år					
1994	2.52	2.53	1.36	3.33	2.47
1997	2.15	3.81	1.53	5.03	7.79
2000	1.57	1.92	2.26	3.30	7.43
2002	1.79	1.10	3.32	1.92	2.55
Menn, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	7.20	5.43	8.47	7.05	8.31
1997	7.82	6.04	7.16	6.83	10.72
2000	8.68	7.19	8.87	10.71	11.24
2002	8.61	6.60	8.91	8.72	11.59
Kvinner, fullført vgo innen 5 år					
1994	3.39	6.01	2.39	4.11	2.79
1997	2.91	3.44	5.50	2.68	4.05
2000	1.84	2.29	2.60	3.44	4.57
2002	1.39	1.90	0.89	2.99	4.56
Kvinner, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	9.27	14.05	7.57	6.87	7.80
1997	9.49	7.91	9.07	10.88	8.15
2000	8.77	5.97	8.23	6.93	9.81
2002	8.19	7.78	6.21	8.57	7.05

Tabell B2. Attføring og individstønad

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrers- foreldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne- skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms- skolealder
Menn, fullført vgo innen 5 år					
1994	1.51	0.48	0.21	3.33	0.00
1997	1.27	2.14	0.75	2.16	4.60
2000	0.79	0.41	0.11	0.64	1.12
2002	0.45	0.50	0.27	0.14	0.77
Menn, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	4.74	3.87	4.89	3.65	0.97
1997	4.33	3.81	5.41	2.78	8.39
2000	5.09	2.95	2.73	4.72	3.44
2002	4.80	3.73	4.47	4.81	5.14
Kvinner, fullført vgo innen 5 år					
1994	2.01	1.55	1.24	2.05	2.60
1997	1.51	1.27	2.26	1.43	1.25
2000	0.94	1.15	1.47	0.77	2.56
2002	0.57	1.08	0.34	0.53	1.40
Kvinner, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	6.73	6.09	6.49	6.50	3.77
1997	6.01	1.84	4.92	4.20	4.10
2000	6.12	3.85	4.88	3.21	4.44
2002	5.83	4.08	2.24	6.79	3.94

Tabell B3. Uføretrygd

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrer- foreldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne- skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms- skolealder
Menn, fullført vgo innen 5 år					
1994	0.28	0.76	0.00	0.00	0.00
1997	0.22	0.00	0.00	0.00	0.00
2000	0.15	0.00	0.00	0.00	0.00
2002	0.09	0.00	0.00	0.00	0.00
Menn, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	3.97	4.72	3.61	2.66	3.95
1997	3.42	4.12	0.85	3.44	0.94
2000	2.46	3.20	0.94	0.84	0.84
2002	2.38	2.96	1.78	1.50	1.28
Kvinner, fullført vgo innen 5 år					
1994	0.31	0.00	0.00	1.10	0.00
1997	0.17	0.47	0.79	0.00	0.00
2000	0.14	0.00	0.00	0.00	0.00
2002	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00
Kvinner, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	4.20	7.79	3.70	1.57	0.00
1997	3.67	5.14	2.74	3.40	2.53
2000	2.70	2.61	0.65	0.59	0.95
2002	2.31	6.65	2.99	2.26	0.61

Tabell B4. Sosialhjelp

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrer- foreldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne- skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms- skolealder
Menn, fullført vgo innen 5 år					
1994	0.51	0.95	0.00	1.17	0.00
1997	0.42	0.63	1.03	1.30	1.74
2000	0.22	0.38	0.89	0.59	1.67
2002	0.21	0.21	0.26	0.38	3.45
Menn, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	4.58	2.56	7.03	5.22	3.73
1997	5.82	1.22	3.95	5.73	11.32
2000	6.09	5.62	8.33	8.02	11.69
2002	5.85	4.09	7.27	10.52	11.47
Kvinner, fullført vgo innen 5 år					
1994	0.42	0.58	0.51	1.78	0.16
1997	0.38	0.71	0.43	0.71	1.41
2000	0.43	0.06	0.51	0.81	0.81
2002	0.42	0.30	0.86	1.31	3.63
Kvinner, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	4.34	2.49	3.24	6.76	9.03
1997	4.74	2.73	3.08	7.32	4.22
2000	5.70	1.96	5.47	8.93	3.57
2002	6.96	2.76	5.94	10.50	10.87

Tabell B5. Fengsel

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrer- foreldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne- skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms- skolealder
Menn, fullført vgo innen 5 år					
1994	1.51	3.82	1.22	2.10	2.04
1997	1.67	3.47	3.08	2.93	4.17
2000	1.86	4.09	3.93	3.29	3.08
2002	1.63	2.13	3.97	3.02	1.72
Menn, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	8.29	11.81	10.84	7.10	13.16
1997	9.84	14.61	16.95	15.27	14.15
2000	9.00	17.73	16.43	17.72	9.24
2002	8.51	9.91	13.17	13.99	14.53
Kvinner, fullført vgo innen 5 år					
1994	0.12	0.00	0.00	0.00	0.00
1997	0.07	0.00	0.00	0.00	0.00
2000	0.10	0.00	0.41	0.00	0.00
2002	0.07	0.00	0.00	0.00	0.00
Kvinner, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	0.82	0.00	0.00	1.57	0.00
1997	1.01	0.00	0.00	1.16	0.00
2000	0.90	0.00	0.65	0.00	0.00
2002	1.03	1.44	0.60	2.26	1.83

Tabell B6. Sysselsatte, hel- og deltid

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrere- foreldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne- skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms- skolealder
Menn, fullført vgo innen 5 år					
1994	83.50	74.81	80.49	79.72	69.39
1997	80.30	76.88	72.31	75.61	81.25
2000	75.42	76.36	73.03	75.12	70.77
Menn, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	70.81	63.78	60.24	63.87	61.84
1997	69.53	64.61	68.64	62.21	50.94
2000	68.86	61.08	66.20	59.49	54.62
Kvinner, fullført vgo innen 5 år					
1994	82.68	72.03	77.39	74.26	72.55
1997	80.87	76.78	78.71	73.06	70.77
2000	78.25	72.31	70.20	71.22	75.00
Kvinner, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	65.96	53.25	42.59	50.39	46.67
1997	65.63	63.79	60.27	52.02	53.16
2000	64.81	69.57	61.69	50.30	44.76

Tabell B7. Sysselsatte i hel stilling

	Norskfødt med minst en forelder født i Norge	Norskfødt med innvandrere- foreldre	Innv. ankommet Norge før skolealder	Innv. ankommet Norge i barne- skolealder	Innv. ankommet Norge i ungdoms- skolealder
Menn, fullført vgo innen 5 år					
1994	64.24	43.51	53.66	56.64	57.14
1997	46.63	38.15	37.69	37.56	47.92
2000	31.78	27.27	18.54	28.17	16.92
Menn, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	50.38	34.65	39.76	45.81	47.37
1997	42.10	38.76	36.44	33.97	26.42
2000	34.61	26.11	25.35	27.43	16.81
Kvinner, fullført vgo innen 5 år					
1994	50.42	48.95	47.83	36.03	45.10
1997	35.66	33.65	33.55	36.16	33.85
2000	17.74	14.23	14.29	14.75	19.44
Kvinner, ikke fullført vgo innen 5 år					
1994	32.83	28.57	25.93	26.77	28.33
1997	26.97	18.97	21.92	20.23	16.46
2000	21.02	22.61	18.83	14.20	12.38

Publikasjonsliste SØF

04/10	Videregående opplæring og arbeidsmarkeds-tilknytning for unge voksne innvandrere	Torberg Falch Ole Henning Nyhus
03/10	Årsaker til og konsekvenser av manglende fullføring av videregående opplæring	Torberg Falch Lars-Erik Borge Päivi Lujala Ole Henning Nyhus Bjarne Strøm
02/10	Barnehager i inntektssystemet for kommunene	Lars-Erik Borge Anne Borge Johannesen Per Tovmo
01/10	Prestasjonsforskjeller mellom skoler og kommuner: Analyse av nasjonale prøver 2008	Hans Bonesrønning Jon Marius Vaag Iversen
08/09	Kostnader av frafall i videregående opplæring	Torberg Falch Anne Borge Johannesen Bjarne Strøm
07/09	Frafall fra videregående opplæring og arbeidsmarkeds-tilknytning for unge voksne	Torberg Falch Ole Henning Nyhus
06/09	Ny produksjonsindeks for kommunene	Lars-Erik Borge Per Tovmo
05/09	Konsultasjonsordningen mellom staten og kommunesektoren	Lars-Erik Borge
04/09	Tidsbruk og organisering i grunnskolen: Sluttrapport	Lars-Erik Borge Halvdan Haugsbakken Bjarne Strøm
03/09	Tidsbruk og organisering i grunnskolen: Resultater fra spørreundersøkelse	Anne Borge Johannesen Ole Henning Nyhus Bjarne Strøm

SØF-rapport nr. 04/10

02/09	Ressurser og tidsbruk i grunnskolen i Norge og andre land	Lars-Erik Borge Ole Henning Nyhus Bjarne Strøm Per Tovmo
01/09	Skole-, hjemmeressurser og medelevers betydning for skoleresultater og valg	Hans Bonesrønning
06/08	Den økonomiske utviklingen i Trondheimsregionen	Ole Henning Nyhus Per Tovmo
05/08	Suksessfaktorer i grunnskolen: Analyse av nasjonale prøver 2007	Hans Bonesrønning Jon Marius Vaag Iversen
04/08	Ressurser og resultater i grunnopplæringen: Forprosjekt	Hans Bonesrønning Lars-Erik Borge Marianne Haraldsvik Bjarne Strøm
03/08	Kultur, økonomi og konflikter i reindriften – En deskriptiv analyse av Trøndelag og Vest-Finnmark	Anne Borge Johannesen Anders Skonhoft
02/08	Analyser av kommunenes utgiftsbehov i grunnskolen	Lars-Erik Borge Per Tovmo
01/08	Lærerkompetanse og elevresultater i ungdomsskolen	Torberg Falch Linn Renée Naper
02/07	Effektivitetsforskjeller og effektiviseringspotensial i barnehagesektoren	Lars-Erik Borge Marianne Haraldsvik
01/07	Ressurssituasjonen i grunnopplæringen	Torberg Falch Per Tovmo
08/06	Frafall i videregående opplæring: Betydningen av grunnskolekarakterer, studieretninger og fylke	Karen N. Byrhagen Torberg Falch Bjarne Strøm

SØF-rapport nr. 04/10

07/06	Effektivitet og effektivitetsutvikling i kommunesektoren: Sluttrapport	Lars-Erik Borge Kjell J. Sunnevåg
06/06	Empirisk analyse av handlingsplanen for eldreomsorgen	Lars-Erik Borge Marianne Haraldsvik
05/06	Skoleåret 2004/2005: Frittstående grunnskoler under ny lov og frittstående videregående skoler under gammel lov	Hans Bonesrønning Linn Renée Naper
04/06	Samfunnsøkonomiske konsekvenser av ferdighetsstimulerende førskoletiltak	Ragnhild Bremnes Torberg Falch Bjarne Strøm
03/06	Effektivitetsforskjeller og effektiviseringspotensial i pleie- og omsorgssektoren	Lars-Erik Borge Marianne Haraldsvik
02/06	Effektivitet og effektivitetsutvikling i kommunesektoren: Rapportering for 2005	Lars-Erik Borge Marianne Haraldsvik Linn Renée Naper Kjell J. Sunnevåg
01/06	Ressursbruk i grunnopplæringen	Lars-Erik Borge Linn Renée Naper
04/05	Forhold som påvirker kommunenes utgiftsbehov i skolesektoren. Smådriftsulemper, skolestruktur og elevsammensetning	Torberg Falch Marte Rønning Bjarne Strøm
07/05	Gir frittstående skoler bedre elevresultater? <i>Konsekvenser av ny lov om frittstående skoler – baselinerapport I: Elevresultater</i>	Hans Bonesrønning Linn Renée Naper Bjarne Strøm
02/05	Evalueringsrapport om kommuneoverføringer som regionalpolitisk virkemiddel. Utredning for Kommunal- og regionaldepartementet	Erlend Berg Jørn Rattsø
06/05	Ressurssituasjonen i grunnskolen 2002-2004	Lars-Erik Borge Linn Renée Naper

05/05	Effektivitet og effektivitetsutvikling i kommunesektoren: Rapportering for 2004	Lars-Erik Borge Kjell Sunnevåg
03/05	Kommunenes økonomiske tilpasning til tidsavgrensede statlige satsinger	Lars-Erik Borge Jørn Rattsø
01/05	Ressursbruk og tjenestetilbud i institusjons- og hjemmetjenesteorienterte kommuner	Lars-Erik Borge Marianne Haraldsvik